

Vážení příznivci sítě EUROPE DIRECT. Vítáme Vás u nového čísla našeho společného Newsletteru.

Největší zprávou minulých dnů je jistě zadržení **Ratko Mladiče**, velitele bosensko-srbské armády za občanské války v letech 1992 - 1995, který je obviněn Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii z válečných zločinů. Dopadení Mladiče bylo jedním z bodů, které vstupu Srbska do Evropské unie bránily. Reakce Evropských představitelů na sebe nenechaly dlouho čekat. Stálý předseda Evropské rady **Herman Van Rompuy** řekl, že zadržení Mladiče je milníkem pro Srbsko i mezinárodní právo. Český komisař pro rozšíření **Štefan Füle** poznamenal, že byla odstraněna velká překážka na cestě Srbska do Evropské unie.

Srbsko je **potenciální kandidátská země** Evropské unie od roku 2003. V roce 2006 se však jednání o přistoupení více jak na rok pozastavují, kvůli nedostatečné spolupráci Srbska s trestním tribunálem.

Dalšími potencionálními kandidátskými zeměmi Evropské unie jsou Albánie, Bosna a Hercegovina a Kosovo. O stupeň výše, tedy jako kandidátská země, je vedeno Chorvatsko, Turecko, Černá hora, Bývalá jugoslávská republika Makedonie a Island. Takzvaná „**kodaňská kritéria**“, která jsou základním dokumentem popisujícím přístupový proces, požadují jako základní podmínky pro přistoupení nové země do Evropské unie stabilní instituce zaručující demokracii, právní stát, lidská práva a respektování a ochranu menšin, fungující tržní hospodářství a také schopnost odolávat konkurenčním tlakům a tržním silám působícím v Unii a schopnost převzít závazky vyplývající z členství, zejména pokud jde o dodržování cílů politické, hospodářské a měnové unie.

Michal Kiesel
Europe Direct Brno

Zkvalitňování zdravotní péče používáním nových technologií

Zdravotnictví v EU se vypořádává s řadou výzev - jedná se především o *stárnutí populace, rozpočtové škrty, stoupající náklady a nedostatek personálu*. Evropská komise vyzvala v rámci řešení této situace členské státy, aby investovaly více do **informačních a komunikačních technologií**. Internet, bezpečné datové sítě, přístroje využívající bezdrátového spojení a informační služby se již osvědčily a v řadě oblastí pomáhají lékařům, sestřám a zdravotnickým zařízením zkvalitňovat a zefektivňovat služby poskytované pacientům a snižovat náklady na péči. V *Dánsku* například datové sítě umožňují rychlou efektivní komunikaci mezi pacienty, lékaři a sociálními pracovníky. Takto soustředěné služby již pomohly dohromady ušetřit 1,4 miliardy eur. V *Británii* umožnila internetová a telefonní asistenční služba v roce 2008 snížit počet návštěv u lékaře o 2,4 milionu a počet výjezdů sanitek a pohotovostních zásahů o 1,2 milionu. Tyto technologie také **usnadňují** lékařům přístup k chorobopisům, **urychlují** zpracování výsledků laboratorních testů či dovolují přímé zaslání receptů do lékáren.

Evropská komise v současné době pracuje na cílených opatřeních, která mají podpořit plošné zavádění informačních a komunikačních technologií v celé Unii a již letos hodlá předložit své legislativní návrhy na období 2012-2020, vč. Akčního plánu **eHealth** (eHAP) pro téže období.

Zdroj: www.europa.eu

Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC)

Úkolem střediska je napomáhat při posilování evropské obrany proti nakažlivým chorobám, jako je chřipka, vir SARS či HIV/AIDS. Středisko spolupracuje s vnitrostátními orgány pro ochranu zdraví s cílem posílit a rozvíjet dohled nad chorobami a systémy včasného varování na celém evropském kontinentu. Vypracovává též vědecká stanoviska ohledně rizik způsobených novými a vyvíjejícími se nakažlivými chorobami. Sídli ve Stockholmu.

Více na: www.ecdc.europa.eu

TENTO MĚSÍC NA TÉMA:

UNIE A SVĚT

Boj proti terorismu, násilí a diskriminaci je v posledních letech jednou z nejpalčivějších priorit mnoha zemí, politiků i médií. Není to tak dlouho, kdy se pozornost celého světa zaměřila na nepokoje v severní Africe, Sýrii či Jemenu a velkou událostí posledních dní se stalo dopadení Ratka Mladiče, hledaného pro válečné zločiny spáchané za války v 90. letech.

Mezi základní hodnoty Evropské unie patří lidská práva, demokracie a právní stát a země, které mají zájem o vstup do EU, je musí dodržovat. Stejně tak je musí dodržovat země, které s unií uzavřely obchodní a jiné smlouvy. A jednou z nejdůležitějších politik EU je její **zahraniční a bezpečnostní politika**, díky níž může na světové scéně vystupovat jednotně.

Umění diplomacie

Evropská unie je klíčovým aktérem na mezinárodní scéně v řadě otázek, od globálního oteplování až po blízkovýchodní konflikt. Základem její společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP) je **tzv. soft power**: řešení konfliktů pomocí diplomacie, případně za podpory nástrojů obchodní politiky, pomoci a mírových sborů.

EU vyslala mírové mise do několika ohnisek napětí ve světě. V srpnu 2008 zprostředkovala uzavření příměří mezi Gruzii a Ruskem a vyslala na místo vlastní pozorovatele. Poskytla humanitární pomoc lidem, kteří museli kvůli bojům opustit své domovy, a uspořádala mezinárodní dárcovskou konferenci věnovanou Gruzii.

Unie se rovněž významně angažuje na Balkáně, kde financuje projekty na podporu budování stabilní EUROPE DIRECT Brno

společnosti v sedmi zemích. V Kosovu kupříkladu rozmístila v prosinci 2008 justiční a policejní misi o síle 1900 příslušníků, jež pomáhá zajišťovat veřejný pořádek.

EU a Gruzie

Evropská unie působí v Gruzii od října 2008, kdy zde monitorovala stav příměří, které ukončilo válku mezi Gruzii a Ruskem v Jižní Osetii a pomáhala obnovit pořádek ve společnosti. Pozorovatelská mise EU v Gruzii (European Union Monitoring Mission - EUMM) sestává z přibližně 250 neozbrojených civilních pozorovatelů a dalších 800 pracovníků. Tým tvoří muži i ženy z 26 členských zemí EU z civilního, politického či vojenského prostředí. Různorodost jejich profesionálních dovedností a zkušeností, společně s jejich rozmanitým kulturním původem, byla velkou výhodou při vypořádávání se celkovou situací.

Prvotním úkolem Mise bylo dohlížet na stahování ruského vojska z povstaleckých regionů Jižní Osetie a Abcházie. Od té doby tým celodenně střežil, podával zprávy o incidentech a pomáhal upevnit důvěru a pocit bezpečnosti mezi místními obyvateli.

EUMM má k dispozici rozpočet 49,6 miliónů eur a mandát do září tohoto roku.

<http://www.eumm.eu>

Prostředky k zásahu

S cílem zvýšit svou diplomatickou váhu vytvořila EU úřad **vysokého představitele pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku**, který koordinuje činnost členských států při vytváření a provádění zahraniční politiky. Vysokému představiteli napomáhají útvary politického i vojenského charakteru.

Evropská rada jmenovala tímto vysokým představitelem EU **Catherine Ashtonovou**. Předsedá Radě pro zahraniční věci a řídí společnou zahraniční a bezpečnostní politiku (SZBP). Zároveň zastává úlohu místopředsdkyně Evropské komise, což jí umožňuje zajišťovat soudržnost a koordinaci vnější činnosti

Evropské unie. Je jí nápomocna **Evropská služba pro vnější činnost (ESVČ)**. Vysoká představitelka tak tvoří most mezi původně oddělenými oblastmi vnějších vztahů a SZBP. Na své úrovni má však Unii zastupovat v otázkách SZBP **stálý předseda Evropské rady**, kterým se stal **Herman Van Rompuy**. Lisabonská smlouva přesněji vymezí pravomocí mezi ním a vysokou představitelkou neřeší a reálný způsob jejich spolupráce se bude vytvářet teprve praxí.

Evropská služba pro vnější činnost (ESVČ)

Vysoké představitelce má při plnění jejích povinností asistovat Evropská služba pro vnější činnost (European External Action Service - EEAS). Právním základem pro rozhodnutí Rady o organizaci a fungování ESVČ je **čl. 27 odst. 3 Smlouvy o EU**. Jedná se o zcela novou instituci, která se teprve vytváří, nicméně základní pravidla jsou již stanovena.

Podle pokynů, které Evropská rada přijala v říjnu roku 2009, bude ESVČ jednotným útvarem podřízeným vysokému představiteli. Bude mu nápomocna při zajišťování soudržnosti a koordinace vnější činnosti Unie, jakož i při přípravě politických návrhů a jejich provádění poté, co budou schváleny Radou. Bude rovněž nápomocna předsedovi Evropské rady, předsedovi Komise a jejím členům při výkonu jejich funkcí v oblasti vnějších vztahů a bude zajišťovat úzkou spolupráci s členskými státy.

Evropská služba pro vnější činnost bude útvarem *sui generis* a fungovat nezávisle na Komisi a na sekretariátu Rady. Má mít samostatnost, pokud jde o správní rozpočet a řízení zaměstnanců. Bude pro ni vyčleněn samostatný oddíl v rozpočtu EU, na nějž se budou uplatňovat obvyklá rozpočtová pravidla a pravidla pro kontrolu. Vysoký představitel bude předkládat návrh rozpočtu ESVČ a zajišťovat jeho plnění.

Služba bude organizována podle geografického a tématického principu. V jejích řadách bude sloužit **EUROPE DIRECT** Brno

Knihovna Jiřího Mahena v Brně, Koblížná 4, 601 50 Brno, tel.: 542 53 21 66, fax: 542 53 21 12
www.europe-direct.cz, centrální bezplatná linka: 00 800 6 7 8 9 10 11

třetina úředníků původem z Komise, třetina z generálního sekretariátu Rady a třetina z členských států. Zároveň budou součástí služby i delegace EU ve třetích zemích. Vysoká představitelka by tak měla mít k dispozici silný nástroj pro vytváření společné evropské politiky a její prezentaci navenek.

1. ledna 2011 již 1 525 úředníků z Komise a z generálního sekretariátu Rady přešlo do ESVČ a bylo vytvořeno 100 nových pracovních pozic. Až bude ESVČ plně fungovat, očekává se, že zde bude zaměstnáno asi 6 000 lidí.

Delegace EU

Součástí struktury ESVČ budou také, jak už bylo zmíněno, delegace EU, které vzniknou přeměnou delegací Evropské komise a budou zcela podřízeny vysokému představiteli. Delegace budou sestávat z řádných zaměstnanců ESVČ (včetně vedoucích delegací) a ze zaměstnanců z příslušných útvarů Komise. Všichni zaměstnanci by měli být podřízeni vedoucímu delegace. Delegace EU budou úzce spolupracovat s diplomatickými službami členských států a měly by hrát podpůrnou úlohu v souvislosti s diplomatickou a konzulární ochranou občanů Unie ve třetích zemích.

Česká republika získala první významnou funkci v této dosud se rodící diplomatické službě EU letos v únoru, kdy Catherine Ashtonová oficiálně jmenovala bývalou europoslankyni a diplomatku **Janu Hybáškovou** novou **vedoucí delegace Evropské unie v Iráku**.

http://eeas.europa.eu/delegations/iraq/index_en.htm

<http://www.eeas.europa.eu/>

Společná bezpečnostní a obranná politika (SBOP)

Evropská unie nemá vlastní stálou armádu. Při svých mírových a humanitárních misích spoléhá na jednotky uvolněné jednotlivými členskými státy. Pro zajištění rychlé reakce byla vytvořena bojová uskupení o síle nejméně 1500 mužů. V pohotovosti jsou vždy dvě

bojová uskupení. Tato spolupráce probíhá v rámci tzv. Společné bezpečnostní a obranné politiky (SBOP).

Společná bezpečnostní a obranná politika (označovaná dříve jako evropská bezpečnostní a obranná politika - EBOP) byla založena v roce 1999 coby spolupráce v oblasti vojenství a zvládnání krizí v rámci širší SZBP. Pod hlavičkou SBOP se EU angažuje v regionech, v nichž si problémy nebo dokonce krize vyžádaly zapojení vnějších aktérů.

Založení SBOP bylo odpovědí na neschopnost evropských států vypořádat se s problémy ve svém bezprostředním okolí v průběhu 90. let, jako byla válka v Bosně po rozpadu Jugoslávie nebo etnické násilí v Kosovu. I přes zahraničně-politickou spolupráci Unii chyběly nástroje pro jiné než diplomatické zapojení v krizových situacích a členské státy se musely spoléhat na Severoatlantickou alianci.

Síly EU v akci

Jako nejpřijatelnější řešení se tedy ukázalo zahájení bezpečnostní spolupráce pod hlavičkou EU. Od svého založení tak EU v rámci SBOP zrealizovala téměř 25 zahraničních vojenských a civilních operací, kromě svého bezprostředního okolí i v subsaharské Africe, na Blízkém a Středním východě nebo v Indonésii.

První vojenské mise EU působily na Balkáně. V roce 2005 převzala unie velení stabilizačních jednotek v Bosně a Hercegovině. Další krátkodobé mise se uskutečnily v Africe, Asii a na Blízkém východě.

V květnu 2007 vyslala EU policejní misi s tříletým mandátem do Afghánistánu a začátkem roku 2008

bylo vysláno více než 3000 vojáků EU do pohraničních oblastí Čadu a Středoafrické republiky, aby chránili

uprchlíky, které z domova vyhnaly boje v sousední oblasti Dárfúr v Súdánu.

V prosinci 2008 zahájila Unie svou první námořní operaci. Jejím úkolem je chránit lodě u somálských břehů před piráty (zejména lodě přivážející do Somálska potravinovou pomoc).

V roce 2003 schválila EU také svoji první **bezpečnostní strategii** (aktualizovaná v roce 2008), která vymezuje evropské představy o vlastní roli ve světové bezpečnosti a o hrozbách, kterým musí EU a její členské státy čelit.

Operace SBOP

Zahraniční operace jsou vlajkovou lodí společné bezpečnostní a obranné politiky a nejviditelnějším nástrojem, jak EU zajišťuje svoji bezpečnost a přispívá ke stabilitě ve svém okolí. Od roku 2003, kdy byla zahájena první operace pod hlavičkou SBOP, spustila Unie již téměř 25 zahraničních misí s účastí vojáků, policistů, ale i soudců nebo úředníků.

Hlavní přidanou hodnotou operací SBOP je kombinace vojenských a civilních schopností pod jedním institucionálním rámcem. Vedle klasických **vojenských operací**, při nichž evropští vojáci dohlížejí na udržování míru nebo ho pomáhají vynucovat, vysílá Unie i operace **policejní a na podporu právního státu**. Policejní operace asistují v cílových zemích při výcviku místních policejních jednotek, mohou ale v případě nutnosti i jejich úkoly zcela převzít a místní síly na omezenou dobu nahradit. Operace na podporu právního státu zahrnují celou řadu asistenčních a výcvikových misí zaměřených na upevnění důležitých institucí v cílové zemi - počínaje soudci, přes vězeňskou správu a konče úředníky centrálních úřadů nebo místní správy.

Zatímco civilní operace jsou hrazeny z rozpočtu Evropské unie, operace vojenské platí vždy zúčastněné státy z vlastních peněz. Jde o důsledek neochoty členských států umožnit evropským institucím, zejména Komisi a Parlamentu, angažovat se ve vojenských otázkách, které jsou považovány za jádro národní suverenity.

<http://consilium.europa.eu/>

Rozhodování v rukou členských států

Zahraniční a bezpečnostní politika je jednou z oblastí, ve kterých si rozhodující pravomoci ponechaly členské státy, ačkoli Evropská komise a v menší míře Evropský parlament jsou do rozhodovacího procesu zapojeny. Nejdůležitější rozhodnutí se přijímají jednomyslně.

Vzhledem k tomuto omezení zvýšila Unie pružnost hlasování v rámci SZBP tím, že jednotlivým státům umožnila zdržet se hlasování, rozšířila většinové hlasování a umožnila zemím náležitějším k většině jednat, aniž by musely mít souhlas ostatních. Jednomyslnost je však nadále nutná při rozhodnutích s vojenskými nebo obrannými důsledky.

Evropská obranná agentura

Při přibližování jejich bezpečnostních politik členským státům asistuje celá řada samostatných institucí a agentur. Mezi nejdůležitější patří **Evropská obranná agentura**, která má za úkol hledat cesty, jak harmonizovat a koordinovat vyzbrojování armád členských států, a tak ušetřit prostředky, kterých se v této oblasti chronicky nedostává. **Institut bezpečnostních studií EU** má za úkol kultivovat koncepční myšlení o roli EU v evropské a světové bezpečnosti. Výcvik v **Evropské bezpečnostní a obranné škole** by zase měl přispět k lepší spolupráci důstojníků z různých evropských zemí.

Institut bezpečnostních studií EU: www.iss-eu.org

www.eda.europa.eu

Vztahy s NATO

Členská základna Evropské unie a Severoatlantické aliance se z velké části překrývá. 21 států je součástí obou organizací, není proto divu, že byl způsob spolupráce s aliancí vždy důležitým tématem při vývoji SBOP.

Od počátku si členské státy stanovily několik cílů. Evropská bezpečnostní politika neměla jednat tam, kde se již angažovalo NATO. Navíc se měla rozvíjet bez zbytečných duplikací toho, co už spojenci v NATO měli k dispozici. V pozadí stála jednoduchá úvaha, že si evropské státy, které už tak investovaly do své obrany méně, než bylo zapotřebí, nemohou dovolit

platit dvakrát za totéž - jednou pod hlavičkou NATO a jednou pod hlavičkou EU.

Konkrétní formu spolupráce vyjednali obě organizace koncem roku 2002 v podobě tzv. dohod Berlin Plus. Podle těchto ujednání má Evropská unie přístup ke kapacitám NATO pro své operace. To znamená zejména využití aliančních plánovacích kapacit či výměnu styčných důstojníků a spolupráci na všech pracovních úrovních.

V praxi spolupracují alianční a evropské mise zejména na Balkáně. V Bosně byla například vojenská operace NATO nahrazena evropskou vojenskou operací. V Kosovu působí obě organizace vedle sebe, když NATO zajišťuje vojenskou bezpečnost a EU se soustředí na policii a soudnictví.

Vztahy s OSN

Po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost se Delegace Evropské komise a styčná kancelář sekretariátu Rady EU sloučila v Delegaci Evropské unie, která spadá do resortu vysoké představitelky EU Cathrine Ashtonové.

Zároveň EU získala právní subjektivitu a tedy i právo podepisovat mezinárodní úmluvy či být členem mezinárodních organizací.

EU tímto nahradila a stala se nástupcem Evropského společenství a vykonává všechna práva a přebírá všechny závazky ES, včetně jeho role v OSN.

EU je největším finančním přispěvatelem do OSN. Vždyť příspěvky členských států pokrývají 38 % rozpočtu OSN, více než dvě pětiny mírových operací OSN a polovina z těchto příspěvků jde na různé fondy a programy OSN. Samotná Evropská komise přispívá OSN 1,35 miliard dolarů na podporu programů a projektů vnější pomoci.

EU spolupracuje se všemi orgány OSN, agenturami a programy všech možných oblastí aktivit OSN od rozvojové politiky přes mírovou a humanitární pomoc, životní prostředí, lidská práva až po kulturu.

Jako pozorovatel v OSN nemá EU žádný hlas, ale je zapojena do více než 50 multilaterálních dohod a smluv OSN jako jediný ne-státní účastník. Obdržela

speciální status „plnohodnotného člena“ v řadě důležitých zasedání OSN, jako třeba v Komisi OSN pro udržitelný rozvoj (CSD) či Mezivládního fóra o lesích (IFF).

Delegace EU je odpovědná za koordinaci společného postoje EU, včetně návrhů prohlášení EU a přijímání postojů EU k Rezolucím a jiným textům. Tyto postoje se obecně definují na koordinačních schůzkách EU. Celkem se v New Yorku koná asi 1 300 unijních schůzek za rok.

Odkazy

Zahraniční a bezpečnostní politika EU:
http://europa.eu/pol/cfsp/index_cs.htm

Vysoká představitelka EU pro ZVBP:
www.consilium.europa.eu

EU ve světě: http://eeas.europa.eu/index_en.htm

SBOP: www.consilium.europa.eu

Evropská bezpečnostní strategie:
<http://consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/031208ESSIICS.pdf>

Zahraniční a bezpečnostní politika EU:
<http://www.euroskop.cz/8715/sekce/spolecna-bezpecnostni-a-obranna-politika/>

Zdroj: europa.eu, euroskop.cz

EVROPSKÝ AZYLOVÝ SYSTÉM 2012

Komise usiluje o dokončení společného azylového systému do roku 2012. Pozměněné návrhy **směrnice o podmínkách přijímání a směrnice o azylových řízeních** zajistí rychlejší, spravedlivější a účinnější pravidla ve prospěch členských států i osob usilujících o mezinárodní ochranu. Cílem změn tak je zjednodušit **provádění pro členské státy, lépe řešit potenciální zneužívání, zaručit přístup k ochraně, vyřešit**

EUROPE DIRECT Brno

Knihovna Jiřího Mahena v Brně, Koblížná 4, 601 50 Brno, tel.: 542 53 21 66, fax: 542 53 21 12
www.europe-direct.cz, centrální bezplatná linka: 00 800 6 7 8 9 10 11

opakované žádosti, zajistit jasná pravidla, zvýšit soběstačnost žadatelů o azyl a mnohé další.

Tyto návrhy přihlížejí ke zkušenostem nabytým v průběhu několika let jednání v Radě ministrů a v Evropském parlamentu a také v konzultacích se sdruženími pro uprchlíky a Úřadem vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR).

Více na webu GŘ pro vnitřní věci:

<http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/>

KALENDÁŘ AKCÍ

červen	Ve víru zábavy - kvíz o ceny! Více info: www.kjm.cz ;
ZDARMA	Besedy o EU pro školy - nabídka Více info: www.kjm.cz
do 24. 7.	Novinářská cena EU 2011 v oblasti zdraví - soutěž EK pro novináře o 6 000 € Více info: http://ec.europa.eu/health-eu/

Více informací o našich akcích naleznete na www.europe-direct.cz

EUROPE DIRECT Brno

Knihovna Jiřího Mahena v Brně, příspěvková organizace
Koblížná 4, 601 50 Brno

internet: www.europe-direct.cz

bezplatná telefonická linka: 00 800 6 7 8 9 10 11

kontaktní osoby: **Michal Kiesel, Renáta Blaháková**

tel.: 542 53 21 66, fax: 542 53 21 12

e-mail: eu.brno@kjm.cz

Najdete nás [zde](#).

HLAVNÍ PARTNER

Informační středisko EUROPE DIRECT Brno děkuje za podporu své hostitelské organizaci.

Knihovna Jiřího Mahena v Brně, Koblížná 4, 601 50 Brno